DOI: https://doi.org/10.53486/sstc2026.v1.89

CZU: 336.144:334.012.64(478)

PROGRAMS TO SUPPORT SMALL BUSINESSES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

PROGRAMELE PENTRU SUSȚINEREA MICILOR AFACERI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

MOISEI Cornelia, studentă, specialitatea: BA
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: moisei.cornelia@ase.md

Abstract: *Small and medium-sized enterprises (SMEs) constitute over 99% of the private sector in the Republic of Moldova, being the central pillar of economic stability and employment. This article analyzes the strategic role of the Organization for the Development of Entrepreneurship (ODA) in supporting this sector through grant programs. The purpose of the research is to systematically examine seven main active support instruments for the period 2024–2026, aimed at youth, women, migrants and technological startups. The methodology used is based on the analysis of the regulatory framework, official regulations and recent statistical data. The results highlight a significant impact in 2025, where grants of 346.4 million lei mobilized total investments of over 653 million lei in the national economy. The conclusions of the study emphasize the need to simplify administrative procedures and expand allocated budgets to ensure a sustainable transition to a digitalized and competitive economy.*
Key words: *SMEs, ODA, grant funding, entrepreneurship, Republic of Moldova, investments, economic development*
JEL CLASSIFICATION: L26, L25, L53, H25

INTRODUCERE

În Republica Moldova, întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) reprezintă peste 99% din totalul companiilor și joacă un rol esențial în crearea de locuri de muncă, generarea de venituri bugetare și reducerea migrației tinerilor. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA), instituție publică subordonată Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, a fost creată tocmai pentru a sprijini aceste afaceri prin programe de finanțare nerambursabilă, instruire și consultanță. Importanța cercetării rezidă în actualitatea subiectului: accesul la fonduri nerambursabile reprezintă o oportunitate concretă pentru antreprenori, în special în contextul economic actual marcat de provocări precum migrația și nevoia de diversificare a economiei.

Scopul lucrării este de a analiza și de a prezenta programele de finanțare nerambursabilă gestionate de Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA) din Republica Moldova, destinate susținerii întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri).

Obiectivele de bază propuse sunt:

Informarea asupra principalelor programe ODA;

Explicarea scopului și condițiilor de acces;

Evidențierea oportunităților de finanțare;

Astfel, lucrarea contribuie la creșterea gradului de conștientizare și la încurajarea participării antreprenorilor la aceste programe.

Metodologia cercetării include analiza celor șapte programe active de finanțare, precum și analiza datelor statistice, care relevă importanța ÎMM pentru economia țării.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Rezultatele obținute:

În Republica Moldova, întreprinderile mici și mijlocii (ÎMM) reprezintă motorul principal al economiei naționale. Conform datelor Biroului Național de Statistică, în anul 2024 acestea au

constituit **99,2 %** din totalul întreprinderilor raportoare, au asigurat **65,5 %** din numărul mediu de salariați (356,0 mii persoane) și au generat **46,1 %** din veniturile din vânzări la nivel național (308,0 miliarde lei). Comparativ cu anul 2023, se observă o creștere ușoară a ponderii ÎMM atât în ceea ce privește locurile de muncă, cât și contribuția la veniturile economiei, argumentând reziliența și importanța strategică a acestui sector (BNS, 2024).

În acest context, Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA), instituție publică subordonată Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, joacă un rol esențial în susținerea IMM-urilor prin programe de finanțare nerambursabilă, garanții și facilitarea accesului la credit. Astfel, în acest articol sunt prezentate în detaliu șapte programe principale gestionate de ODA, care au generat cel mai mare impact asupra dezvoltării IMM-urilor în perioada anilor 2024–2026.

Programul „Start pentru Tineri”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 348 din 1 iunie 2022, este o inițiativă a Organizației pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA) dedicată tinerilor cu vârsta cuprinsă între **18 și 35 de ani**. Scopul principal al programului este promovarea antreprenoriatului în rândul generației tinere, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, menținerea tinerilor în țară (inclusiv în zonele rurale) și stimularea creării de afaceri inovatoare și sustenabile.

Programul oferă două tipuri de suport financiar:

Grant nerambursabil – până la 200.000 MDL (contribuție proprie minim 30 %);

Credit cu porțiune de grant – până la 1.760.000 MDL (contribuție proprie minim 15 %).

Finanțarea poate fi utilizată pentru achiziționarea de echipamente, utilaje, materii prime, imobilizări necorporale, servicii de instalare și consultanță (în limita a 10 % din valoarea proiectului).

Programul se desfășoară în patru etape obligatorii: informare și instruire antreprenorială, acordarea grantului, accesarea creditului cu porțiune de grant și monitorizarea proiectului timp de 36 de luni.

Programul de atragere a remitențelor în economie – PARE, lansat în anul 2010, este destinat lucrătorilor migranți și rudelor de gradul I care doresc să investească remitențele în inițierea sau dezvoltarea unei afaceri în Republica Moldova.

Scopul principal este valorificarea remitențelor și facilitarea reintegrării socio-economice a migranților prin crearea sau extinderea afacerilor.

Programul are două componente principale:

Componenta I – Regula „1+1” (afaceri noi): grant nerambursabil de până la 250.000 lei (1 leu investit din remitențe = 1 leu grant).

Componenta II – Regula „1+2” (afaceri în dezvoltare): grant suplimentar la investițiile existente.

Fondurile pot fi utilizate pentru achiziționarea de utilaje, echipamente, construcții speciale (sere, irigații), software, website-uri (max. 50%), materii prime și servicii de consultanță/marketing (cu plafoane stabilite).

Domenii neeligibile: tranzacții imobiliare, comerț cu ridicata și amănuntul, producerea/comercializarea tutunului, alcoolului, armamentului etc.

Programul funcționează ca schemă de ajutor de minimis și încurajează transformarea remitențelor în investiții productive și locuri de muncă în țară.

Programul de sprijin al micilor producători oferă sprijin micilor producători care doresc să lanseze sau să dezvolte o afacere în industria prelucrătoare din Republica Moldova.

Prin acest program se acordă un grant nerambursabil de până la 500.000 MDL, care acoperă maximum 70% din valoarea proiectului investițional (contribuția proprie fiind de minim 30%).

Obiectivul urmărit de acest program este creșterea numărului de mici producători, precum și majorarea volumului de vânzări și a productivității acestora, prin stimularea investițiilor în produse autohtone, în special în zonele rurale.

La program pot participa atât întreprinderile din industria prelucrătoare cu o vechime de minim 12 luni, cât și persoanele fizice care demonstrează experiență relevantă de cel puțin 12 luni în domeniile eligibile.

Sunt eligibile activitățile din industria prelucrătoare, cu excepția producției de băuturi alcoolice, tutun, explozivi, armament și vehicule militare.

Programul de susținere a inovațiilor digitale și startup-urilor tehnologice ce stimulează dezvoltarea startup-urilor în domeniul inovării digitale, tehnologiilor ecologice și producției sustenabile, cu scopul de a crește competitivitatea economiei Republicii Moldova.

Programul are un buget planificat de 190 milioane lei și include două măsuri de finanțare nerambursabilă:

Măsura 1 – pentru startup-uri tehnologice cu cifră de afaceri anuală de maximum 5 milioane lei Grant de până la 500.000 lei (contribuție proprie minim 20%).

Măsura 2 – pentru startup-uri tehnologice cu cifră de afaceri anuală de maximum 25 milioane lei Grant de până la 2.000.000 lei (contribuție proprie minim 50%, iar valoarea minimă a grantului este 700.000 lei).

Programul de Susținere a Antreprenoriatului Feminin, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 809 din 27 octombrie 2023, este o inițiativă dedicată femeilor care doresc să inițieze sau să dezvolte o afacere. Scopul principal este stimularea antreprenoriatului feminin, creșterea independenței economice a femeilor, crearea de locuri de muncă și promovarea dezvoltării economice sustenabile în Republica Moldova, oferind suport financiar nerambursabil prin următoarele componente:

Măsura 1: Grant nerambursabil pentru antreprenoarele debutante – până la 200.000 MDL;

Măsura 2: Grant nerambursabil pentru întreprinderile în dezvoltare – până la 600.000 MDL;

Măsura 3: Asistență tehnică prin instruire, consultanță și mentorat;

Măsura 4: Promovarea imaginii femeilor antreprenoare, inclusiv suport pentru comerțul electronic – maxim 50.000 MDL.

Bugetul alocat pentru anul 2026 este de 18.910.405 lei, din resursele Bugetului de stat și ale Uniunii Europene și finanțarea poate fi utilizată pentru dezvoltarea afacerii, achiziționarea de active, servicii de consultanță și activități de promovare. Iar programul include și activități de formare și mentorat pentru îmbunătățirea abilităților manageriale ale antreprenoarelor.

Programul de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 488 din 12 iulie 2023, sprijină antreprenorii care activează sau doresc să dezvolte afaceri în sectorul turismului și activități conexe pe teritoriul Republicii Moldova (cu excepția municipiilor Chișinău și Bălți). Scopul principal al acestui program este dezvoltarea infrastructurii turistice, crearea de noi afaceri, îmbunătățirea serviciilor și promovarea destinației Moldova.

Bugetul alocat pentru 2026 este de: 4.682.684 lei, astfel oferind grant nerambursabil de până la 500.000 MDL, care acoperă maximum 70% din valoarea proiectului (contribuție proprie minim 30%).

Finanțarea poate fi utilizată pentru construcția sau modernizarea unităților de cazare, alimentație și agrement, amenajarea infrastructurii, promovare, echipamente și consultanță, cu respectarea autenticității culturale.

Programul de Ecologizare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 592/2019 și implementat de Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA), reprezintă o inițiativă importantă de promovare a economiei verzi în Republica Moldova.

Scopul principal al programului este susținerea tranziției IMM-urilor către practici sustenabile prin eficientizarea utilizării resurselor, reducerea deșeurilor, reutilizarea apei și introducerea eco-inovațiilor. Rezultă că IMM-urile pot beneficia de un grant nerambursabil de până la 500.000 MDL pentru implementarea măsurilor de ecologizare, alături de suport informațional, consultanță și instruire.

Programul este structurat în trei etape: suport consultativ, acordarea finanțării și monitorizare post-finanțare pe o perioadă de 24 de luni.

Rezultatele concrete obținute de ODA în anul 2025 demonstrează eficiența acestor instrumente (Tabelul 1). Astfel, prin granturi, garanții și credite, ODA a sprijinit un număr semnificativ de afaceri, generând un efect multiplicator important asupra economiei naționale.

Tabelul 1. Rezultatele instrumentelor ODA pentru anul 2025

Instrumentul	**Nr. afacerilor care au beneficiat**	**Suma acordată de ODA (mil. lei)**	**Investiția totală în economie (mil. lei)**
Granturi	810	346,4	653,3
Garanții	526	566,9	1943
Credite 373	736	2000	2960
Credite FACEM	47	85,7	147,8

Sursa: Realizat de autor în baza (ODA, 2025)

CONCLUZIE

Programele gestionate de ODA reprezintă un mecanism esențial pentru dezvoltarea economică a Republicii Moldova, oferind suport diversificat pentru tineri, femei, migranți și startup-uri tehnologice. Rezultatele anului 2025 confirmă eficiența acestora: granturi de 346,4 milioane lei au generat investiții de peste 653 milioane lei, stimulând crearea locurilor de muncă și sustenabilitatea afacerilor prin instruire și consultanță. Totuși, pentru a maximiza impactul, este necesară suplimentarea bugetelor, simplificarea accesului la finanțare și o mai bună informare în mediul rural. Consolidarea acestor inițiative rămâne vitală pentru construirea unei economii competitive, digitale și reziliente.

REFERINȚE

1. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. (2024). *Activitatea întreprinderilor mici şi mijlocii în Republica Moldova în anul 2024*. BNS.https://statistica.gov.md/ro/activitatea-intreprinderilor-mici-si-mijlocii-in-anul-2024-9557_61902.html
2. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului. (2024). *Despre Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA)*. ODA.https://oda.md/ro/
3. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului. (2024). *Programul de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii (EcoIMM)*. ODA.https://www.oda.md/ro/ecoimm
4. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului. (2024). *Programul de susținere a antreprenoriatului feminin*. ODA.https://www.oda.md/ro/antreprenoriat-feminin
5. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului. (2024). *Programul de susținere a micilor producători*. ODA.https://www.oda.md/ro/mici-producatori
6. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului. (2024). *Programul de susținere a turismului rural*. ODA.https://www.oda.md/ro/turism
7. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului. (2024). *Programul PARE 1+2 (Atragerea remitențelor în economie)*. ODA.https://www.oda.md/ro/despre-pare
8. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului. (2024). *Programul Start pentru Tineri (Program inactiv)*. ODA.https://www.oda.md/ro/granturi/programe-inactive-2/start-pentru-tineri
9. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului. (2024). *Programul Start-up-uri Tehnologice*. ODA.https://oda.md/ro/start-upuri-tehnologice

Coordonator științific: BOTNARI Nadejda, dr., conf. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: botnari.n@ase.md